

AKÇAKOCA ÖZEL ANKA BAKIM MERKEZİ ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2022/60

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 12.10.2022 tarih ve 2022/740 sayılı kararı ile oy birliği kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
KISALTMALAR	II
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	2
2.1. MERKEZ HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	2
2.2. MERKEZ PERSONELİ.....	3
2.3. KORUMA ALTINDA BULUNAN KİŞİLER	3
3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	4
3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR	4
3.2. İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELENİN ÖNLENMESİ, DİSİPLİN VE ŞİKÂYET MEKANİZMALARI	6
3.3. SAĞLIK, BAKIM, PSİKO-SOSYAL SERVİS HİZMETLERİ.....	6
3.4. BESLENME VE YEMEKHANE	8
3.5. FAALİYETLER VE GÜNLÜK YAŞAM	8
3.6. DIŞ DÜNYAYLA İLETİŞİM, ZİYARET VE AİLELERLE ETKİLEŞİM... 9	
4. TAVSİYELER	9
4.1. MERKEZ İDARESİNE YÖNELİK TAVSİYELER.....	9

KISALTMALAR

- BM** : Birleşmiş Milletler
- CAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi
- COVID-19** : Yeni Korona Virüs Hastalığı
- CPT** : Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
- OPCAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
- SEGBİS** : Ses ve Görüntülü Bilişim Sistemi
- TİHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması
- UYAP** : Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 20.04.2016 tarih ve 29690 sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe giren 6701 sayılı Kanunla, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14.09.2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT’ in 1’inci maddesine göre Protokolün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*
3. 6701 sayılı Kanun’un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun’un 2/1-k bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.
4. 6701 sayılı Kanun’un 9/1-j bendinde, kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TİHEK’ in görev ve yetki alanına girmektedir.
5. Anılan görevin icrası kapsamında, Özel Akçakoca Anka Bakım Merkezine¹ 29.07.2022 tarihinde bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup ziyaret heyetinde ... ve Düzce Valiliği tarafından görevlendirilen bir uzman doktor yer almıştır.
6. Ziyaret, Merkez Müdürü ile yapılan ön görüşmeyle başlamıştır. Ön görüşmede; Ziyaret Heyeti tarafından ziyaretin amacı ve kapsamı ile TİHEK’ in ulusal önleme mekanizması görevine ilişkin detaylı bilgiler verilmiş; Merkez Müdüründen Merkeze ilişkin genel bilgiler alınmıştır. Daha sonra ortak alanlar incelenerek gerekli tespitler yapılmıştır.

¹ Bundan sonra kısaca Merkez olarak ifade edilecektir.

Sonrasında Merkezde kalan engelli bireyler² ile gizliliği sağlayacak şekilde Merkez personeli bulunmaksızın özel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Akabinde Merkezde görev yapan personelle de görüşmeler gerçekleştirilmiş olup ziyaret, ilk gözlem ve tespitlerin Merkez idaresiyle paylaşılmasını içeren son görüşme ile tamamlanmıştır.

7. Bu rapor, 18.01.2022 tarihli ve 2022/43 sayılı Kurul kararı ve Başkanlık makamının 28.07.2022 tarihli ve 12210 sayılı oluruna istinaden 29.07.2022 tarihinde, Özel Akçakoca Anka Bakım Merkezine gerçekleştirilen habersiz ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

8. 04.11.2016 tarihli ve 29878 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan Engelli Bireylere Yönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği’ne göre engelli bakım merkezi; engelli bireylerin bakımı için yatılı veya gündüzlü hizmet veren, gerçek kişi ve özel hukuk tüzel kişileri tarafından açılan sosyal hizmet kuruluşu statüsündeki özel bakım kuruluşlarıdır.³
9. Engelli bireylere yönelik özel bakım merkezleri, “zihinsel”, “bedensel”, “ruhsal” engel gruplarından birine, ikisine ya da tamamına hizmet verebilmektedir.⁴
10. Özel bakım merkezine yerleştirme işlemi için öncelikle engellinin kendisi ya da vesayet altındaysa vasisi Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İl Müdürlüğü ya da sosyal hizmet merkezine başvuruda bulunabilmektedir. Ayrıca mülki amirler, sağlık kuruluşları, köy muhtarları, genel kolluk kuvvetleri ve belediye zabıta memurları mahallindeki; ayrıca, diğer kamu kurum ve kuruluşları ve vatandaşlar da Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İl Müdürlüklerine veya sosyal hizmet merkezlerine bildirimde bulunabilmektedir.⁵

2.1. MERKEZ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

11. Engelli bireylere yönelik özel bakım merkezi niteliğinde olan Merkez 2018 yılında faaliyete geçmiş olup, yatılı olarak ve 7/24 esasına göre hizmet vermektedir.
12. Merkez, Akçakoca ilçesinin girişinde şehir merkezinden uzak olmayan bir konumda bulunmaktadır.

² Raporunda, engelli ve özel bakım merkezlerinde kalanlar için kısaca “engelli birey” ifadesi kullanılmıştır.

³ Engelli Bireylere Yönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği, Madde 3

⁴ Engelli Bireylere Yönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği, Madde 21

⁵ Engelli Bireylere Yönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği, Madde 45

13. Üç katlı tek bir binadan müteşekkil olan Merkezin ilk katında erkekler, ikinci katında ise kadınlar 4'er kişilik odalarda olacak şekilde kalmaktadır. Üçüncü katta ise yemekhane ve sigara içme alanı olarak da kullanılan bir teras bulunmaktadır.

14. Merkezde ortak kullanım alanı olarak; grup etkinlik odaları, çok amaçlı salon, dinlenme odası, hobi bahçesi, voleybol/basketbol sahası, mescit, revir, hobi ve uğraş odası, sigara içme alanı ve yemekhane mevcuttur.

2.2. MERKEZ PERSONELİ

15. Merkezde tam zamanlı olarak çalışan; 5 hemşire, 2 sosyal çalışmacı, 17 bakıcı personel, 1 aşçı ve 1 temizlik personeli hizmet vermektedir. Çalışanlardan 3'ü erkek, 23'ü kadındır.

16. Son 1 yıl içerisinde personele yönelik düzenlenen eğitimler şunlardır:

- Genel Kuruluş Kuralları
- Engelli ve Engelliliğe Doğru Yaklaşım
- Engelli Psikolojisine Göre Doğru Yaklaşım
- COVID-19 Önlemleri Dahilinde Ziyaretçi Karşılama
- Öfke Kontrolü ve Stres Yönetimi
- Engelli Mahremiyeti Eğitimi
- Kuruluş İçi Evrak ve Defter Kullanımı Eğitimi
- Kişisel Bakım ve Önemi
- COVID-19 ve Varyantları
- Kesici ve Delici Aletlerin Kullanımı, Saklanması
- Hijyen Eğitimi
- Yangın Eğitimi ve Tatbikatı
- Doğru ve Etkili İletişim

17. Bakıcı personellerinin hasta ve yaşlı bakımı sertifikası, hijyen eğitimi, ilk yardım eğitimi, yaşlı bakım, hasta ve yaşlı bakım refakatçısı gibi sertifikalara sahip olduğu ifade edilmiştir.

2.3. KORUMA ALTINDA BULUNAN KİŞİLER

18. 56 kişilik kapasiteye sahip Merkezde ziyaret tarihi itibarıyla 43'ü erkek ve 8'i kadın olmak üzere 51 engelli birey konaklamakta olup engelli bireylerin tamamı 18 yaşından büyüktür.
19. Merkezde kalan engelli bireylerin tamamı ruhsal engellidir. Merkeze kabul edilmek için yüzde elli ağır engellilik koşulu aranmaktadır.
20. Merkezde yatağa bağımlı bir hasta bulunmamaktadır.
21. Merkezde ücretsiz olarak kalan bir kişi bulunmaktadır. 33 kişinin ise bakım giderleri ve aylık harçlık ödemeleri Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır. Merkezde kalan diğer kişiler, Merkezin bakım hizmeti ücretinin karşılanmasında herhangi bir destekten yararlanmamaktadır.
22. Engelli bireyin bakım merkezinde hizmet alması için yakınları tarafından Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne dilekçe ile başvuruda bulunduğu, İl Müdürlüğü yetkililerince yapılan sosyal inceleme sonucunda engelli bireyin Merkezde kalmasının uygun görülmesiyle bireyin Merkeze kabulünün yapıldığı, kabulden sonra beş gün içerisinde İl Müdürlüğüne bildirim yapıldığı ifade edilmiştir.
23. Merkeze kabul edilen engelli birey ile değerlendirme kurulu tarafından ilk görüşme yapıldığı, engel durumuna göre uyum analizi yapılarak anlaşabileceği kişilerle aynı odaya yerleştirildiği ve aynı odada kalan kişiler arası anlaşmazlık olması halinde oda değişimi yapılabildiği ifade edilmiştir.
24. Kabul sırasında hizmet sözleşmesinin bir örneğinin engelli bireyin yakınına ya da vasisine teslim edildiği öğrenilmiştir.
25. Merkeze kabulden sonra engelli bireylerin oryantasyonunun sağlandığı ve barınma süresince de eğitime tabi tutuldukları belirtilmiştir.
26. Merkeze kabul edilen her engelli bireye bir numara atandığı ve onunla ilgili her işlemin söz konusu numara esas alınarak gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.
27. Engelli bireylerin tamamının vasisinin bulunduğu ve vasisinin başvurusu ile kuruma kabul edildiği, vesayet işlemine karşı açılmış dava olmadığı belirtilmiştir.
28. Merkezde evli engelli bireyin bulunmadığı, ancak dışarıda çocuğu olan bir engelli bireyin bulunduğu, çocuğuyla görüşmesinin sağlandığı ifade edilmiştir.

3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

3.1. FİZİKSEL KOŞULLAR

29. Merkez İdaresi tarafından mevcut binanın engelli bireylerin ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olmadığı, tek katlı binalardan oluşan 6000 metrekare alana sahip yeni bir yerleşkenin inşası için Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığında onay beklendiği ifade edilmiştir.
30. Merkezde her biri minimum 26 metrekare olmak üzere engelli bireylerin kaldığı 14 oda bulunmaktadır.
31. Odalarda yatak, masa, sandalye ve dolapların mevcut olduğu, tuvalet ve banyoların ise odaların içerisinde değil koridorlarda bulunduğu, odaların kişilerin kendisine zarar vermeyecek şekilde güvenli donatıldığı görülmüştür.
32. Odaların gün içerisinde kilitlenmediği, isteyen engelli bireylerin odalarında dinlenebildikleri görülmüştür.
33. Engelli bireylerin kaldıkları bölüm ile idari bölüm arasının kilitli kapı ile ayrıldığı, anahtarların personelde olduğu belirtilmiştir.
34. Giriş katındaki koridorda bulunan tuvalet ve banyolardan koridora yayılan bir kokunun olduğu tespit edilmiştir. Kokunun oluşmasında zemindeki kaymaz malzemenin sürekli ıslak kalmasının etkili olabileceği düşünüldüğünden su tutmayacak bir malzemeyle değiştirilmesi idareden istenmiştir.
35. Tuvalet ve banyo zeminine serilen kaymaz malzemenin sabitlenmemiş olmasından dolayı işlevini tam olarak yerine getiremediği, kadın engelli bireylerin kullandığı ikinci kat tuvalet ve banyolarında ise kaymaz zemin bulunmadığı görülmüştür.
36. Merkezin bahçe duvarlarının yaklaşık iki metre yüksekliğinde olduğu, pencerelerin demir çerçeveli olduğu görülmüştür.
37. Bahçenin yaz aylarında gün boyu kullanıldığı, kış aylarında ise soğuk hava nedeni ile kullanılmadığı belirtilmiştir.
38. Bahçe içerisinde hem personelin hem de kalan kişilerin sebze ekim dikimi yaptığı bir bölüm bulunmaktadır.
39. Merdivenlerde düşmeyi önleyecek korkuluklar ve basamaklarda kaymayı önleyecek bantlar bulunmaktadır.
40. Merkezin aydınlatma ve havalandırmasının genel olarak iyi olduğu tespit edilmiştir. İdare tarafından geceleri koridor aydınlatmasının açık, oda aydınlatmasının ise kapalı olduğu ifade edilmiştir.
41. Merkezde jeneratör ve yangın söndürme tüplerinin bulunduğu görülmüştür.
42. Merkezin ısıtmasının doğal gaz ile sağlandığı, sıcak suyun ise güneş enerjisi ile elde edildiği belirtilmiştir.

43. Çatı katında bulunan çamaşırhanedeki üç çamaşır makinesinden birinin tadilatla olduğu, çamaşırların kurutulması için yine çatı katında bulunan kurutma askılarının kullanıldığı görülmüştür. Çamaşırhanede daimi bir çalışanın belirlenmediği, her gün bir kişinin görevlendirildiği belirtilmiştir.
44. Ortak kullanım alanlarında, bir ay süre ile geriye dönük kayıt alabilen on altı güvenlik kamerasının olduğu belirtilmiştir. Kamera kayıtlarının izlenmesi sırasında bazı kamera kayıtlarında görüntü aktarımının olmadığı görülmüş ve bunun geçici bir bağlantı sorunu nedeniyle yaşandığı ifade edilmiştir.

3.2. İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELENİN ÖNLENMESİ, DİSİPLİN VE ŞİKÂYET MEKANİZMALARI

45. Merkezde bir şikâyet kutusunun olduğu, ancak bunun idari birimde bulunduğu bu nedenle engelli bireylerin erişiminin olmayıp, engelli bireylerin aileleri tarafından kullanılabilir olduğu görülmüştür. İdare tarafından şikâyet kutusuna son bir yılda dört şikâyetin bildirildiği ifade edilmiştir.
46. Merkezde kötü muamele ile ilgili işlem başlatılmış bir personel bulunmadığı ifade edilmiş, söz konusu durum Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğünden teyit edilmiştir.
47. Bakıcı personelinin engellilerle yakından ilgilendiği ve bir sorun olması durumunda haberdar olduğu Merkez idaresi ifade edilmiştir.
48. Engelli bireyler genel olarak idare ve personelden memnun olduklarını dile getirmişlerdir.

3.3. SAĞLIK, BAKIM, PSİKO-SOSYAL SERVİS HİZMETLERİ

49. Sağlık servisinde ilaçların kilitli bir dolapta tutulduğu, günlük olarak hazırlandığı ve sağlık personeli tarafından verildiği ifade edilmiştir.
50. Sağlık servisinde acil müdahale setinin olmadığı, sadece ilk yardım çantasının bulunduğu görülmüştür, Merkez İdaresi, acil müdahale için gerekli işlemlerin Merkezde gerçekleştirilmediğini, 112 Acil Çağrı Merkezi ile aynı caddede olmaları nedeni ile bir – iki dakika içerisinde profesyonel müdahaleye hemen ulaşılabilirdiğini ifade etmiştir.
51. Oksijen ihtiyacı belirlenen hastalar için bir oksijen aleti olmadığı, özel reçete edilen oksijen tüpünün SGK tarafından sağlandığı belirtilmiştir.
52. Merkezde kalmakta iken çeşitli sağlık sebeplerinden hastaneye yatışına karar verilen kişilere Merkez personelinin refakat ettiği, bununla birlikte yoğun bakımda veya refakatçi kabul edilmeyen birimlerde ise hastane refakatinin yapılmadığı belirtilmiştir.

53. İntihar etme riski belirlenen ve şiddet eğilimi gösteren kişiler hakkında acil psikiyatri tedavisinin başlatıldığı, hastanede görevli doktor kararı ile engelli bireylerin merkeze en yakın hastaneye yatışlarının yapıldığı belirtilmiştir.
54. Agresifleşen ve sakinleştirilemeyen engelli bireylerin doktor onayı ile izole odasına alındıkları belirtilmiştir.
55. Engelli bireylerin saldırganlaşmaları sonucunda Merkeze verdikleri fiziksel zarar ile ilgili son 1 yıl içerisinde 2 adet tutanak hazırlandığı, adli makamlara, kolluk kuvvetlerine intikal etmiş herhangi bir olay bulunmadığı ifade edilmiştir.
56. Merkezde kalan engelliler arasında yalnızca bir olay gerçekleştiği, bu olayın çözümü için tutanak, vaka değerlendirme, vaka kapatma ve bireysel görüşme raporları hazırlandığı ifade edilmiştir.
57. Merkezde son iki yılda altısı COVID-19 nedeni olmak üzere sekiz vefat olayının yaşandığı, vefat eden kişilerin biri hariç hepsinin hastanede vefat ettiği, bir kişinin ise 112 acil ambulans servisinin müdahalesi esnasında ambulanda vefat ettiği belirtilmiştir. Vakalarla ilgili olarak otopsi işleminin yapılmadığı ifade edilmiştir. Konu ile ilgili teyit almak üzere Aile ve Sosyal Hizmetler Düzce İl Müdürlüğünden bilgi talep edilmiş ve konunun teyidi sağlanmıştır.
58. Merkezde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından verilen aylık harçlıkların kişilere hangi ihtiyaçlarında kullanılmak üzere dağıtıldığı ile ilgili olarak bir belgeye ulaşılmamıştır. Kendileri ile görüşme yapılan kişiler harçlıkları hakkında bir bilgilerinin olmadığını belirtmişlerdir. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı İl Müdürlüğü tarafından verilen bilgiye göre Merkeze yönelik en son yapılan denetimde harçlık zarflarının kontrol edildiği ve engelli bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda harcama yapıldığı ifade edilmiştir.⁶
59. Her engelli bireyin haftada iki gün (Çarşamba, Cumartesi) banyo yapma hakkının olduğu, her bireyin tek tek banyo yaptığı, istemeleri halinde diğer günlerde de banyo yaptırıldığı belirtilmiştir. Kendileri ile görüşme yapılan kişiler banyo günleri haricinde sıcak suya erişemediklerini, sıcak su kesintisi olduğunu ifade etmişlerdir.
60. Daha önce berber olarak çalışan bir bakıcı personelinin erkekler için saç ve sakal tıraşı, kadınlar için saç kesimi yaptığı, Merkez dışından kuaför getirilmediği belirtilmiştir.

⁶ Engelli Bireylere Yönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği Madde 2/d; “Grup sorumluları tarafından engelli bireylerin harçlıkları il müdürlüğü tarafından onaylanmış harçlık defterine işlenerek engelli bireye elden teslim edilir veya engelli birey adına emanet kasasında tutulur ya da bankada açılmış olan emanet hesabına yatırılır. Grup sorumlusunun değişmesi ya da görevinden ayrılması halinde harçlık defteri, kalan harçlık miktarı ve harcamaya ilişkin belgeler sorumlu müdür gözetiminde tutanak tutularak eski grup sorumlusu tarafından yeni grup sorumlusuna teslim edilir.”

61. arşaf, nevresim ve havlu gibi Merkez idaresi tarafından verilen çamaşırların çarşafı için her gün, havlular için kullanım sonrasında yıkatılarak temizlerinin verildiği belirtilmiştir.

3.4. BESLENME VE YEMEKHANE

62. Aylık yemek listesinin Merkez dışından özel anlaşma ile bir diyetisyen tarafından hazırlandığı, bu listenin mevsime uygun ve kişilerin ihtiyaçlarına göre belirlendiği ve bağlı olunan İl Müdürlüğü tarafından onaylandığı belirtilmiştir.

63. Sağlık sorunları nedeni ile diyetli beslenmeye ihtiyaç duyan kişilere uygun yemeklerin hazırlandığı belirtilmiştir.

64. Yemek yerken nefes borusuna yemek kaçırma tehlikesi bulunan kişilerin yemeklerinin personel desteği ile yedirildiği, engellilerden bazılarının mama ile beslendiği belirtilmiştir. Merkez mutfağında bulunan dolaplarda mamaların saklandığı görülmüştür.

65. Heyetimizce yapılan incelemede soğuk ve kuru saklama alanlarının bulunmadığı gözlemlenmiş, İdare tarafından, yemek malzemelerinin günlük ihtiyaçlar belirlenerek alındığı, toplu alışveriş yapılmadığı, bu nedenle soğuk ve kuru saklama alanlarına ihtiyaç duyulmadığı ifade edilmiştir.

66. Merkez içerisinde kantin veya marketin bulunmadığı, engellilerin ihtiyaçlarının Merkez dışındaki marketlerden karşılandığı ve engelli grup sorumluları refakatinde giderildiği ifade edilmiştir.

67. Merkeze dışarıdan getirilen eşyaların veya rnlerin Merkeze kabul edilmesi için ürünün ambalajlı, kullanılmamış olması ve son kullanma tarihlerinin bulunması gerektiği ifade edilmiştir.

3.5. FAALİYETLER VE GÜNLÜK YAşAM

68. Engelli bireylerin günlük rutinlerini ve tabi olduğu kuralları belirten bir yaşam akışı izelgesi bulunmaktadır.

69. Merkez idaresince; engelli bireylerin menfaati, talepleri vb. konular dikkate alınarak aylık olacak şekilde etkinlik planı hazırlandığı, faaliyetlerin engellilerin istek ve ilgilerine göre belirlendiği, haftada en az bir faaliyetin Merkez dışında gerçekleştirilmek üzere iki etkinliğin plana dhil edildiği belirtilmiştir. Engellilerle yapılan görüşmelerde Merkez dışında faaliyet yapılmadığı ifade edilmiştir. Konuyla ilgili olarak Merkez idaresi ile yapılan görüşmelerde etkinliklerin planlandığı, her ay etkinlik planlarının güncellendiği ifade edilmiş, söz konusu etkinlik planları Ziyaret heyeti ile paylaşılmıştır.

3.6. DIŞ DÜNYAYLA İLETİŞİM, ZİYARET VE AİLELERLE ETKİLEŞİM

70. Engelli bireylerin aileleri ile iki haftada bir 15 dakikalık telefon görüşmesi ve görüntülü arama gerçekleştirebildikleri, bunun yanı sıra talep halinde her zaman dışarıdan ziyaretçi kabulünün sağlandığı ve ev izinleri aracılığıyla engelli bireylerin ailelerinin yanına gönderilmelerinin mümkün olduğu ifade edilmiştir.
71. Ailelerinden uzak mesafede olup, ekonomik durumlarının yetersizliği nedeni ile yakınları tarafından ziyaret edilmeyen engelli bireylerin Merkez İdaresi tarafından ailelerinin buldukları yere götürüldükleri belirtilmiştir.
72. Engelli bireylere belli periyotlar ile internet ve bilgisayar kullanımı imkânı sağlandığı, hususi olarak cep telefonu kullanmalarına engelli bireylerin menfaati doğrultusunda izin verilmediği ifade edilmiştir.

4. TAVSİYELER

4.1. MERKEZ İDARESİNE YÖNELİK TAVSİYELER

73. Birinci kat tuvalet ve banyolarındaki kokunun giderilmesi, kadın engelli bireylerin kullandığı ikinci kat tuvalet ve banyolarına kaymaz malzeme ve tutamaç konulması ve birinci kat tuvaletindeki kaymaz malzemenin yere sabitlenmesi,⁷
74. Merkezde engellilerin istek ve şikâyetlerini idareye iletilebilmesi için dilek ve şikâyet kutularının erişilebilir bir yere konulması,⁸
75. Kendileriyle görüşülen engelli bireylerin sıcak suya 24 saat erişim sağlayamadıklarını ifade etmelerine binaen, sıcak su tesisatının, 24 saat sıcak su sağlanacak ve aksama yaşanmayacak şekilde yeniden yapılandırılması,⁹

⁷ Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Erişilebilirlik Kılavuzu “Tüm yürüyüş güzergâhları düz, sabit, dayanıklı ve ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış olmalıdır.” Bkz. https://www.aile.gov.tr/media/65613/erisilebilirlik_kilavuzu_2021.pdf

⁸ CPT’ye göre etkili şikâyet prosedürleri, kötü muameleye karşı temel bir güvencedir. Bu kapsamda, merkezde tutulan kişilerin kendisinin, ailesinin veya yasal temsilcisinin hem Merkez İdaresine hem de bağımsız organlara başvuru yapabilmesi önem taşımaktadır. Bkz. CPT, Means of restraint in psychiatric establishments for adults, CPT/Inf(2017)6.

⁹ Engelli Bireylere Yönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği Madde 11/2; “Merkezde engelli bireylerin banyo ihtiyacı için sürekli sıcak su sağlayacak güvenli tertibat kurulur.”

76. Engelli bireylerin önemli bir kısmı tarafından dile getirilen merkez dışında yeterince sosyal etkinlik gerçekleştirilmediği hususunun dikkate alınarak Merkez dışında yapılan sosyal etkinliklerin artırılması tavsiye edilmektedir.¹⁰

¹⁰ Birleşmiş Milletler Engelli Kişilerin Haklarına Dair Uluslararası Sözleşme Madde 30/5; “Taraflar Devletler, engellilerin eğlence, dinlenme ve spor etkinliklerine diğer bireylerle eşit koşullar altında katılımını sağlamak amacıyla aşağıda yazılı tedbirleri alır:

(a) Engellilerin her seviyedeki genel spor etkinliklerine mümkün olduğunca tam katılımını cesaretlendirmek ve artırmak;

(b) Engellilerin, özel spor ve eğlence etkinliklerini örgütleme, geliştirme ve bu etkinliklere katılma imkanına sahip olmasını temin etmek ve bu nedenle, diğer bireylerle eşit koşullar altında onlara uygun bilgi ve eğitimin verilmesini ve kaynakların sunulmasını sağlamak;

(c) Engellilerin spor, eğlence yerleri ile turistik alanlara erişimini sağlamak;

(d) Engelli çocukların, okullardaki etkinlikler dahil olmak üzere, oyun, eğlence, boş zaman aktiviteleri ve spor etkinliklerine eşit şekilde katılabilmelerini sağlamak;

(e) Eğlence, turistik, boş zaman aktiviteleri ve spor etkinliklerini organize edenlerin sunduğu hizmetlere engellilerin erişebilmesini sağlamak.”